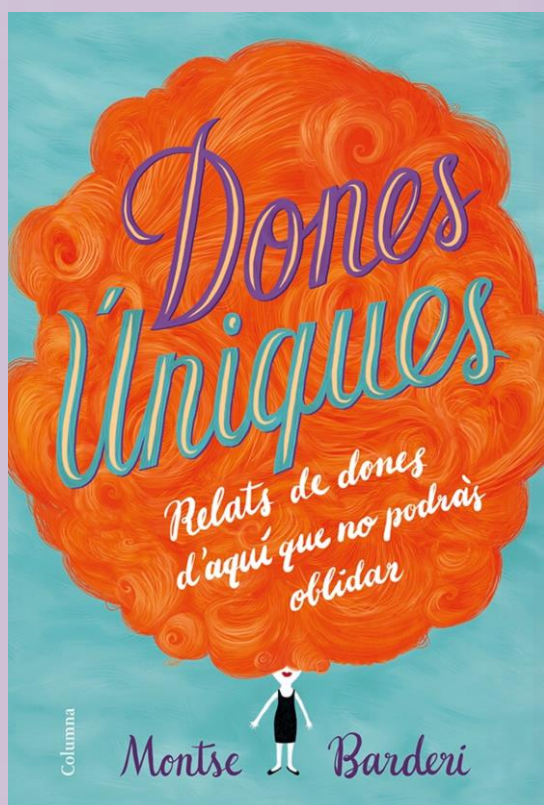

Teresa Pàmies: una dona única

Una ocasió per descobrir la segona dona guardonada amb el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes en la commemoració del centenari del seu naixement

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

El Gust per la Lectura 2019 – 2020

Orientacions didàctiques

Departament d'Educació

Sub-direcció General de Plurilingüisme

Servei de Suports i Recursos Lingüístics

Montse Barderi i Laura Rodríguez

Atès el caràcter docent d'aquesta publicació, per a la citació de fragments de textos d'altri i la reproducció de fotografies procedents d'obres publicades (de les quals se cita adequadament la font i el nom de l'autor) ens acollim al dret de citació reconegut a l'article 32.1 del Text refós de la Llei de propietat intel·lectual, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1996, de 12 d'abril, i a l'article 10.2 del Conveni de Berna per a la Protecció de les obres literàries i artístiques, de 9 de setembre de 1886; i, per tant, està exempt de la necessitat d'autorització i abonament dels drets d'autor.

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No Comercial-Compartir Igual 4.0 Internacional de Creative Commons. Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se n'esmenti l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual que la que regula l'obra original.

La llicència completa es pot consultar a:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.ca>

ÍNDEX

Introducció	pàg. 3
Orientacions per al professorat	pàg. 6
Proposta de text: narració Teresa Pàmies	pàg. 8
Abans de llegir	pàg. 7
Activitats de comprensió lectora	pàg. 9
Per compartir la lectura	pàg. 19
Més enllà de Teresa Pàmies	pàg. 27

INTRODUCCIÓ

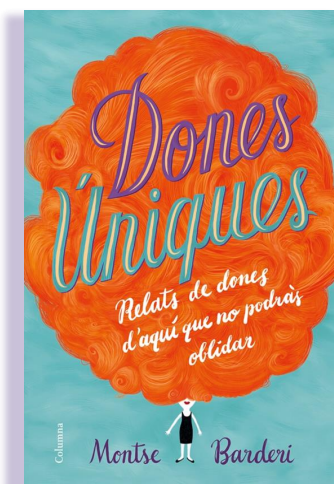
Sobre la proposta didàctica

Aquesta proposta didàctica parteix de la narració “Teresa Pàmies”, que és un dels capítols del llibre *Dones úniques*, escrit per Montse Barderi i il·lustrat per Violeta Crespo.

Tot i que s'emmarca en el projecte “El gust per la lectura, el document que teniu a les mans no és un recull d’activitats que tingui com a objectiu únic desvetllar el gust per la lectura i fer un aprofundiment en el text, sinó que també el que vol és contribuir a fer difusió de la vida i l’obra de la protagonista del text, l’escriptora Teresa Pàmies, en els centres educatius.

L’encàrrec de la guia didàctica neix de la col·laboració entre el Departament d’Educació i Montse Barderi, autora del llibre que inclou aquesta narració i Comissària de l’Any Teresa Pàmies, justament amb motiu de la commemoració del centenari del naixement de l’escriptora i activista política catalana. D’aquesta manera, es pretén facilitar als docents una eina més per tal de treballar la figura de l’autora a l’aula.

Tant la narració, cedida gratuïtament a tots els centres educatius per l’editorial Columna, com la guia didàctica que la inclou poden descarregar-se des de l’apartat Comissària Any Pàmies del web de l’autora (<https://www.montsebarderi.com/teresa-pamies/>) i també des del web de l’xtec (<http://xtec.gencat.cat/ca/centres/celebracions/2019/any-teresa-pamies/recursos-didactics/>).

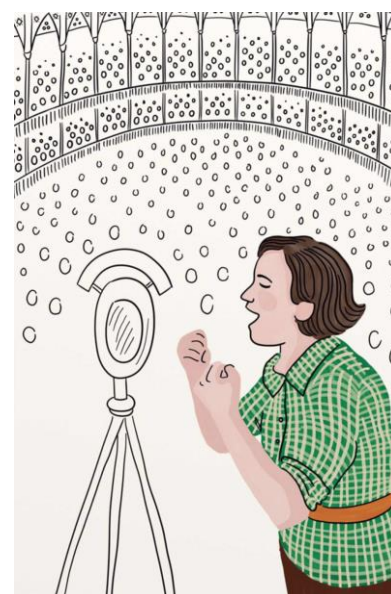
El llibre: *Dones úniques* (Columna, 2018)

Aquest és un llibre que recull petits apunts sobre la vida d'una norantena de dones catalanes de totes les èpoques i de tots els àmbits, escrit per Montse Barderi (www.montsebarderi.com) i il·lustrat per Violeta Crespo. Hi trobem protagonistes tan conegudes com Mercè Rodoreda, Montserrat Caballé i Emma Vilarasau, o tan valuoses i desconegudes com Raimonda Matavacas o Elena

Maseras. Tal com llegim a la sinopsi de l'obra, es tracta de "Superheroïnes que van fer coses mai vistes o que van dedicar-se de ple a la seva vocació i van tenir una vida plena i amb sentit. Dones que han arribat a ser tot allò que han volgut ser, gràcies també a altres dones com elles. Dones que no s'han posat cap límit a l'hora de viure, investigar, explorar i ser."

La proposta de text: una targeta de presentació

La narració "Teresa Pàmies", de la qual parteix aquesta proposta didàctica, és una targeta de presentació de Teresa Pàmies, una de les grans escriptores de la nostra llengua. Una escriptora inabastable en cadascuna de les seves facetes: literàriament i també com a política, activista, feminista i periodista. Autora d'una cinquantena de llibres, segona dona de la història de la nostra literatura guardonada amb el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes (després de Mercè Rodoreda), però força desconeguda per al públic més jove.

ORIENTACIONS PER AL PROFESSORAT

Us recomanem la visita del web commemoratiu de Teresa Pàmies (<https://cultura.gencat.cat/ca/temes/commemoracions/2019/anyteresapamies/inici>) per fer-vos una idea global i precisa de qui era i què va fer Teresa Pàmies. També us animem a subscriure-us al butlletí mensual sobre aquesta autora (<https://cultura.gencat.cat/ca/temes/commemoracions/2019/anyteresapamies/butlletí>), amb textos inèdits, entrevistes, articles, agenda cultural i molta més informació.

Fa 100 anys va néixer la que molta gent ha definit com la gran cronista d'una època, com la memòria viva de la nostra història, però, com ens recorda Teresa Pàmies, "de memòria, cadascú té la seva". Tot i que ella mateixa es qualificà com a cronista al rebre el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes, només cal obrir un llibre seu per veure que ens porta més enllà del reportatge, la crònica o el llenguatge periodístic. I és que la literatura no és només sinònim de ficció.

Capacitat d'anàlisi, autocrítica, intel·ligència, humor, un vocabulari ric i precís, una veu personal i única... són alguns dels aspectes que podem trobar, avui, amb una descoberta o relectura de les seves obres. I principis: compromís polític amb la llengua, el país, l'antifeixisme, el progrés social. En definitiva, una literatura compromesa com a eina d'informació, memòria i crítica. [+]

Us recordem també algunes de les seves obres més representatives: *Testament a Praga*, *Va ploure tot el dia*, *Quan érem capitans*, *Quan érem refugiats*, *Dona de pres*, *Amor clandestí* i *Opinió de dona*. En aquest enllaç hi trobareu algunes ressenyes:

<https://cultura.gencat.cat/ca/temes/commemoracions/2019/anyteresapamies/recursos/ressenyas/>

En el web commemoratiu, a l'apartat de "Recursos", també hi trobareu tota la bibliografia i les noves edicions de la seva obra.

Per aprofundir una mica més en la vida i obra d'aquesta escriptora i activista política, també són interessants l'espai <https://tpamies.webnode.cat/> i el web <https://www.escriptors.cat/autors/pamiest/>

...

PROPOSTA DE TEXT: narració de Teresa Pàmies (*Dones úniques*, 2019)

Teresa Pàmies

(Balaguer, 1919 - Granada, 2012)

Vet aquí una jove que, com tantes altres, va viure la Guerra Civil espanyola i l'exili republicà, però el que la fa tan especial és que la seva història la va saber explicar directament ella, amb les seves pròpies paraules i des de la seva pròpia experiència, i ho va fer amb veu d'escriptora. I que això ho aconseguís fer una filla de pagesos pobres és extraordinari. De la mà del seu pare va entrar en la política, i sense cap por va parlar davant milers de persones a la Monumental, juntament amb el president Lluís Companys i Frederica Montseny (també la trobaràs en aquest llibre). Van aplaudir molt una noia molt jove que tot el que deia ho deia de cor. Es va implicar molt políticament en formacions d'esquerreres i antifeixistes. Per tant, va arribar un moment que, quan es va perdre la guerra, es va haver d'exiliar.

Van marxar tota la família, excepte la seva mare, perquè creien que la nova situació seria breu, que el dictador estaria poc temps al poder, i la mare els va dir abans d'anar-se'n:

—Marxeu, jo només seria una nosa, i aquí em quedaré guardant la casa per quan torneu, que serà ben aviat.

Però no va ser així, no va poder veure mai més la seva mare i la va recordar en el seu llibre *Memòria dels morts*.

La vida d'exiliada va ser molt dura, a França —on va aconseguir un contracte de dona de fer feines—, Cuba, la República Dominicana, Mèxic i Belgrad, on va treballar a la ràdio de Praga. També va trobar feina gràcies als seus estudis de modista, i quan va poder es va treure la carrera de Periodisme. I va fer un llibre amb el seu pare que li canviaria la vida, *Testament a Praga*. Va enviar el llibre per correu al Premi Josep Pla de 1970 i el va guanyar. Com ella mateixa diu, va ser com tirar una ampolla al mar amb una carta.

A partir d'aquest llibre, que va tenir molt èxit, la Teresa no va deixar d'escriure, va crear llibres inoblidables i va obtenir molts premis i distincions, com el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes.

El primer que va fer en arribar a Catalunya va ser visitar la tomba de la seva mare, que va morir durant el seu exili, i va comprar un tros de parcel·la per poder-se reunir amb ella. Avui les seves cendres estan escampades a l'antic cementiri clausurat de Balaguer, al costat de la seva mare.

Teresa Pàmies, testimoni únic, escriptora i activista política. Una vida amb moltes etapes i plena de contrastos viscuda amb dignitat i coratge.

Teresa Pàmies ens explica que la memòria ens ajuda a situar-nos en les arrels i el present. Sense passat no podem entendre com hem arribat fins aquí. Avui hem de recordar que les nostres àvies i besàvies i la seva generació van ser refugiades com Teresa Pàmies, i ens hem de preguntar com acollim les persones que ho necessiten tant com ho va necessitar ella en el seu moment.

ABANS DE LLEGIR

El text no és una biografia extensa de Teresa Pàmies, sinó un esbós de la seva vida i obra. A través d'un vocabulari senzill i d'una expressió fàcil, la narració repassa ràpidament les diverses etapes de la seva vida i posa l'accent en la separació de la mare i en un retrobament que només és possible més enllà de la vida.

El màxim problema d'aquest text, però, no és la comprensió literal sinó l'aproximació a una realitat històrica que pot resultar allunyada a l'alumnat d'avui. Per tant, el més important és contextualitzar el relat i ressaltar-ne els aspectes més rellevants. En aquest sentit, seria molt convenient poder treballar de manera conjunta o comptar amb la col·laboració puntual de professorat d'altres matèries no lingüístiques com ara les ciències socials.

El pas previ a l'inici de qualsevol exercici de lectura a l'aula és habitualment la sensibilització i l'activació de **coneixements previs** de l'auditori, això és, dels nois i noies lectors. Per aquest motiu, sempre pot resultar interessant començar amb quatre preguntes generals que facin referència al context, al personatge protagonista del text o als temes que apareixen o que es desprenen del text.

Així doncs, podríem iniciar una conversa al voltant de qüestions com per exemple:

- Qui va ser Teresa Pàmies: els podem demanar si la coneixen o si com a mínim els sona el nom, o bé si coneixen algú altre amb aquest cognom i algú fins i tot és capaç de relacionar-la amb l'escriptor Sergi Pàmies tot identificant-ne el parentiu.
- Quan es va produir la Guerra Civil espanyola i quines conseqüències principals va tenir en la població i els intel·lectuals del moment, especialment a Catalunya.

EL CONTEXT HISTÒRIC

En aquest text és important explicar la Guerra Civil espanyola, una guerra d'una importància immensa en la vida de Teresa Pàmies i en el de totes les persones que van néixer abans del 36, però que en ella és especialment significativa perquè va arribar a ser capitana de la Secció Femenina del JSUC (Joventut Socialista Unificada de Catalunya). Així doncs, cal remarcar a l'alumnat que com a activista política va lluitar en primera línia, des d'un lloc de responsabilitat, de manera que, quan es va perdre la guerra, si s'hagués quedat a Catalunya, segurament hauria estat condemnada a mort.

ACTIVITATS DE COMPRESIÓ LECTORA

Tot i que es tracta d'un text molt breu, durant la lectura, que es pot fer tant de manera individual, en silenci, com conjunta, en veu alta, una possible activitat és demanar que els alumnes ressegueixin, marquin o ressaltin les referències i els personatges històrics que apareixen en el relat: la Guerra Civil, l'exili republicà, la Mancomunitat, el president Companys, Frederica Montseny, el dictador...

En un altre color, o bé amb petites marques al marge, els nois i noies poden anar indicant els diversos episodis biogràfics de la Teresa Pàmies que es desgranen al llarg del relat.

De cara a l'alumnat, és interessant que remarquem tres etapes en la vida de Teresa Pàmies:

- **ABANS DE LA GUERRA:** Fins que es perd la guerra l'any 1939, moment en què ella té 20 anys.
- **L'EXILI:** Dels 20 als 51 anys, que viu a l'exili.
- **EL RETORN:** A partir dels 51 anys, que torna a casa i comença una imparable carrera literària.

Un cop llegit el text, un altre possible exercici per aprofundir en els fets que marquen la biografia de l'escriptora és repartir-los el següent apunt biogràfic de Teresa Pàmies, i que, per parelles o en petits grups, identifiquin quins episodis de la seva vida apareixen en la narració "Teresa Pàmies".

APUNT BIOGRÀFIC¹

Teresa Pàmies va néixer a Balaguer el 8 d'octubre de l'any 1919. Des de ben jove va formar part de les Joventuts Socialistes Unificades de Catalunya (JSUC). Aquesta organització juvenil comunista, creada l'any 1936, comptava amb una secció femenina, l'Aliança Nacional de la Dona Jove. Teresa Pàmies en va ser una de les principals dirigents.

En acabar la guerra civil, l'activista va haver de fugir del país perquè les represàlies haurien estat duríssimes —la mort o la cadena perpètua. Va anar-se'n amb el pare, Tomàs Pàmies, un dels dirigents del Bloc Obrer i Camperol, i va deixar la mare a Balaguer. Ningú no s'imaginava que ja no la tornaria a veure.

El seu primer destí va ser un camp de treball a França. Va aconseguir fugir-ne i va poder arribar a Llatinoamèrica: a la República Dominicana, a Cuba i, per fi, a Mèxic, on va estudiar periodisme. Durant el llarg exili, va treballar en molts oficis, la majoria ben modestos.

Sortir de Mèxic per anar a l'Europa alliberada no va ser fàcil, però després d'un viatge llarg i perillós va arribar a Iugoslàvia, on va fer de locutora a Ràdio Belgrad. Finalment, va arribar a Praga, on va instal·lar-se i on va morir el seu pare. En aquesta ciutat va treballar durant deu anys com a redactora i locutora de les emissions en català i castellà de Ràdio Praga. L'últim destí com a exiliada va ser França, on es va residir durant dotze anys.

Va ser companya sentimental de Gregorio López Raimundo, secretari general del PSUC, amb qui va tenir quatre fills: Tomàs, Pau, Antoni i el més petit, Sergi (l'escriptor Sergi Pàmies).

¹ Font del text: <http://xtec.gencat.cat/ca/centres/celebracions/2019/any-teresa-pamies/>

L'any 1970 envià el seu llibre *Testament a Praga* per correu postal al premi Josep Pla i el guanyà. Gràcies al visat que va aconseguir per anar a recollir el premi va poder tornar a Barcelona, ciutat en la qual es va establir definitivament.

Als 51 anys inicià una imparable carrera literària i periodística que la portà a escriure una cinquantena de llibres.

L'any 2000 va obtenir la Medalla d'Or de l'Ajuntament de Barcelona i el 2001 va ser la segona dona Premi d'Honor de les Lletres Catalanes. L'Ajuntament de Barcelona inaugurà deu anys després el Centre Cultural Teresa Pàmies a l'Eixample.

Quan ja havia fet noranta anys, va escriure la darrera columna per al diari *Avui*, mitjà on havia col·laborat pràcticament des de la seva fundació. L'any 2009 se'n va anar a Granada, a casa del seu fill Antoni, on va morir el 13 de març de 2012. Les seves cendres descansen al costat de la seva mare, a Balaguer.

A partir dels diversos elements biogràfics que apareixen en el text podem focalitzar l'interès en diversos aspectes per tal de suscitar el debat i la reflexió conjunta a l'aula. En conseqüència, totes les qüestions que es plantegen tenen una resposta oberta.

ELS ASPECTES ÈTICS

Alguns dels valors ètics que apareixen en el text relacionats amb la vida de Teresa Pàmies que poden servir com a punt de partida per a la reflexió amb l'alumnat són els següents:

- El **coratge** de parlar en una plaça tan gran i fer-ho tranquil·la perquè estava convençuda que deia el que calia dir i que el que deia era veritat. A partir d'aquí es pot reflexionar amb els nois i noies de la diferència que suposa parlar des del convenciment i els principis, o bé fer-ho des de la mentida o la indiferència.
- La **dignitat** de treballar pels propis ideals encara que les coses no surtin bé.
- La **memòria** com a eina per recordar. La diferència entre la **història viscuda** i la **història escrita**. La història viscuda és allò que ens passa i la història escrita és la que escrivim perquè no volem oblidar o tal vegada perquè volem que el passat es recordi d'una determinada manera.

Algunes de les preguntes que poden sorgir al voltant d'aquesta qüestió podrien ser les següents: Podem recordar-ho tot o recordem el que més ens impacta? La memòria funciona com una màquina enregistradora d'imatges?

ELS ASPECTES FEMINISTES

Teresa Pàmies va deixar l'escola als 11 anys per estudiar costura. A partir d'aquesta dada podem fer reflexionar l'alumnat: Això va passar d'aquesta manera perquè en aquesta època (dècada del 1930) els nens i les nenes deixaven l'escola aviat o potser pel fet que fos una noia?

Els podem remarcar que en aquest moment la costura era una activitat típicament femenina. I també fer-los veure que, si es volia estudiar, normalment, en les cases pobres, es prioritzava el noi. Trobem un altre exemple similar en Neus Català, de la mateixa època, l'última persona de l'Estat que va sobreviure al camp de concentració de Ravensbrück. Procedent d'un ambient rural, Els Guiamets, a Tarragona, a casa seva només hi havia diners perquè estudies el seu germà.

IMPORTÀNCIA DE L'AUTODIDACTISME

Estem tractant una gran escriptora que va llegir i estudiar pel seu propi interès, sense anar a escola. Una dona que no va poder estudiar fins que va ser gran i va fer algun curs de periodisme a Mèxic. No obstant això, tot i que va haver de deixar l'escola tan jove, no va desistir d'estudiar i omplir-se de coneixements.

A partir d'aquest convenciment de l'escriptora, podem reflexionar amb els nois i noies sobre algunes qüestions: Tot el que aprenem o podem aprendre és el que estudiem a classe? Llegint pel nostre compte podem aprendre coses? Què cal per aprendre? N'hi ha prou amb la curiositat, les ganes de saber, tenir interès per les coses...? Hi ha d'altres escriptors o personatges coneguts que siguin autodidactes?

D'altra banda, podem encetar el debat sobre el "dret a l'educació" en el nostre país i relacionar-ho amb d'altres indrets o societats en què aquest fet tan naturalitzat o obvi per a nosaltres com és anar a l'escola no existeix o no es respecta.

PER COMPARTIR LA LECTURA

Una activitat interessant a partir del relat i sobre les diferents facetes que representa la trajectòria vital de l'autora seria proposar que l'alumnat triï un d'aquests personatges:

- La Teresa Pàmies capitana (abans de la guerra).
- La Teresa Pàmies exiliada (després de la guerra).
- La Teresa Pàmies escriptora (al tornar de l'exili).
- La Teresa Pàmies feminista.
- La Teresa Pàmies periodista.
- La Teresa Pàmies dona gran.
- La Teresa Pàmies viatgera.

Es pot fer que cada noi o noia esculli el tema que més li interessi, i que, a través d'un sorteig o de la demanda de voluntaris, per exemple, es triï un representant de cadascuna d'aquestes facetes per exposar-la a l'aula a través d'un cartell, una teatralització o bé una presentació digital...

En total, doncs, es triaran set estudiants perquè tots aquests personatges quedin representants. És important que encara que es tracti d'un noi o un nen, facin l'esforç de posar-se en la pell d'una dona, aprofitant la capacitat d'empatia per explicar en primera persona la vida d'una dona sense que es converteixi en un problema. D'aquesta manera comencem a trencar els estereotips de gènere. La presentació permet treballar diferents àmbits: documentar-se, oferir un discurs raonat, augmentar l'expressió oral...

Tot seguit oferim una selecció d'elements extrets de l'exposició Teresa Pàmies "Tot és en els llibres"

(<https://cultura.gencat.cat/ca/temes/commemoracions/2019/anyteresapamies/recursos/exposicio-itinerant/>),

que poden servir com a orientació i punt de partida per treballar cadascun dels apartats que proposem :

La Teresa Pàmies capitana

Aquells alumnes que aprofundiran en aquesta faceta vital de l'autora els podem suggerir que centrin l'interès en qüestions com les següents:

19 del maig
Die Inmersionen de la dona catalana
PLAÇA MONUMENTAL
AMB ASSISTÈNCIA DE LA COMISSIÓ GENERAL DE LA
U.R.S.S. i de MEXIC

El 1937, amb només 17 anys, participa en un miting a la plaça Monumental de Barcelona, en el qual també interviuen Companys, Dolores Bargalló i Frederica Montseny.

Els seus pares,
Rosa Bertran i Tomás Pàmies.

Nascuda a Balaguer un 8 d'octubre de l'any 1919, filla d'un dels dirigents del Bloc Obrer Camperol, s'inicia en la política quan encara era una nena i venia *La Batalla*.

- Com és que una noia tan jove va aconseguir ser capitana? Perquè els nois estaven a la guerra i les noies van tenir molts llocs de responsabilitat.
- Què es el comunisme?
- En quins països va arribar el comunisme?
- Avui encara hi ha països comunistes?

La Teresa Pàmies exiliada

Un cop va haver deixat Catalunya, va treballar en molts oficis, la majoria ben modestos, just per sobreviure. El seu primer destí va ser un camp de treball a França. Va aconseguir fugir-ne i va partir cap a Llatinoamèrica: a la República Dominicana, Cuba i a Mèxic, on va estudiar periodisme.

Sortir de Mèxic per anar a l'Europa alliberada no va ser fàcil, però després d'un llarg i perillós viatge va arribar a Iugoslàvia, on va fer de locutora a Ràdio Belgrad. Finalment, va arribar a Praga, una ciutat molt important per a ella, lloc on va instal·lar-se i on va morir el seu pare. En aquesta ciutat va treballar durant 12 anys com a redactora i locutora de les emissions en català i castellà de Ràdio Praga. L'últim destí com a exiliada és França, on es va estar 12 anys.

Algunes qüestions a tenir en compte per treballar la personalitat de Pàmies en aquest apartat podrien ser:

- Com va aconseguir escriure en català si estava fora del seu país? **Fent un esforç per conservar i mantenir la llengua i estudiant molt pel seu compte.**
- El seu pare va morir a Praga, ella volia tornar a casa seva a envellir i a morir a casa. Segons això, quin país considerava Teresa Pàmies que era *casa seva*?

- Va tenir quatre fills i els va fer sentir sempre estrangers perquè un dia haurien de tornar a casa. Què vol dir que va fer sentir els fills com si fossin *estrangers*? On havien de tornar? Per què?

La Teresa Pàmies escriptora

Gràcies al visat que va aconseguir per recollir el premi Josep Pla amb el llibre *Testament a Praga*, va poder tornar a Barcelona, d'on ja no es va moure.

Finalment pot viure de l'escriptura, de tots els llibres que fa juntament amb les col·laboracions periodístiques i traduccions. Tot i que publica tots els seus llibres quan torna a Catalunya i ja té més de 50 anys, alguns els va començar a preparar durant l'exili.

- Quants llibres va escriure? **Una cinquantena.**
- De quins àmbits? **Ficció, no ficció, periodisme, viatges i assaig.**
- Quins creieu que són els més coneguts? ***Testament a Praga, Quan érem capitans, Si vas a París, papà..., Quan érem capitans, Dona de pres, Amor clandestí...***

La Teresa Pàmies feminista

Virginia Woolf, La Pasionaria, Teresa León i Doris Lessing, entre moltes altres... L'estudi de les dones ocupa part de la seva inquietud d'investigar i aprendre que l'acompanyarà tota la vida.

Algunes qüestions per encetar el debat podrien ser:

- Què és el feminisme?
- Existeix el feminisme o els feminismes?
- Com ha canviat el feminisme les nostres vides?
- Coneixeu alguna de les dones que va estudiar?
- És important per a una dona estudiar altres dones?
-

L'alumnat pot cercar la definició del terme i informació a internet. Aquest enllaç pot resultar interessant: https://www.youtube.com/watch?v=9z_Fgb47Tyk

La Teresa Pàmies periodista

Alguns dels mitjans de comunicació amb els quals va col·laborar al llarg de la seva vida.

- Quins tipus de periodisme va conrear? **Articles i programes de ràdio.**
- Què li permetia el periodisme que no li donava les novel·les? **Denunciar situacions d'injustícia social com la discriminació de la dona.**

PERIODISME

La Teresa Pàmies dona gran

Teresa Pàmies va tornar a casa amb més de cinquanta anys. Era conscient que tornava al seu país a viure i també a envellir. Va tractar aquesta qüestió des de diferents enfocaments: l'estudi mèdic, el dietari d'arribada a la setantena, l'assaig...

ENVELLIMENT

Teresa Pàmies defensava la vellesa com una època important. Cada època de la vida té la seva importància, i una vida plena passa per totes les etapes: infantesa, joventut, maduresa, i vellesa. I de fet, ella ja molt gran, amb 51 anys, comença la seva carrera literària.

La Teresa Pàmies viatgera

Deia en una entrevista que havia tingut una vida molt treballada, molt llegida i molt viatjada. Retrata els paisatges, la història i la gent dels indrets amb els quals té una forta vinculació vital.

VIATGES

En aquest apartat caldria ressaltar que Teresa Pàmies va ser una àvida lectora de Josep Pla. Podem demanar a l'alumnat si coneix aquest escriptor tan rellevant de la literatura catalana i identificar brevíssimament quines són les característiques essencials de les seves obres. Sobretot ens fixarem que es tracta d'un autor que descrivia molt bé els paisatges i ho relacionarem amb el fet que a Teresa Pàmies també li agradava descriure els llocs.

A partir de les portades dels sis llibres que apareixen a la imatge, els nois i noies hauran de descobrir els 6 indrets que s'hi amaguen i caldrà que expliquin alguna cosa de cadascun d'ells. Els títols són: *Nadal a Porto*, *Busqueu-me a Granada*, *Testament a Praga*, *Vacances aragoneses*, *Matins de l'Aran* i *La Noguera*.

Un cop acabada aquesta activitat, identificaran els llocs que són més importants per a ells mateixos. Primer ho faran de manera individual i després ho comentaran amb la resta de membres del grup o dels altres grups.

MÉS ENLLÀ DE TERESA PÀMIES

El relat sobre Teresa Pàmies i el fet que va viure en un context històric determinant per a la nostra història dona peu a un seguit d'actualitzacions i propostes de treball interdisciplinars amb d'altres matèries: història, filosofia, ètica i valors...

Els temes que es poden treballar de manera conjunta són, òbviament, el del context històric de la guerra i la postguerra. Però també podem relacionar la realitat que li va tocar viure amb els conflictes sociopolítics actuals, els refugiats, els exiliats...

També es pot aprofundir en el tema del feminisme i l'embranzida que ha adquirit darrerament en la nostra societat, tal com hem pogut veure en les manifestacions massives del 8 de març, dels casos mediàtics de violacions, abusos o assetjament, dels canvis a partir dels quals s'han posat al descobert les reivindicacions de la dona del segle XXI.

I no només quedar-nos amb la mirada enfora sinó buscar en les nostres arrels familiars i endinsar-nos en la història i les vivències dels avis i besavis per compararlos amb les de l'autora.

